

Tekstivastine

Oppimisen tuen menetelmien ja keinojen perusteet -podcast

Mikko Aro ja Tiina Siiskonen

Tiina: Minä olen Tiina Siiskonen. Haastattelen tässä erityispedagogiikan professori Mikko Aroa oppimisen tuen menetelmien ja keinojen perusteista.

Mikko: Terve

Tiina: Tervetuloa. Puhutaan näyttöön perustuvista menetelmistä ja käytännöistä. Mitä ne ovat?

Mikko: Se termi varmaan tulee lääketieteen puolelta ja viittaa siis tällaisiin tutkimusnäytöllä todennettuihin vaikuttamisen keinoihin. Sitä on tietysti käytetty monella muullakin alalla, ja kasvatustieteissä se tarkoittaa sellaisia tuen keinoja ja käytäntöjä, joilla tutkitusti on sellainen vaikutus kuin niillä on ajateltu olevan.

Tiina: Riittääkö se, että ne perustuvat johonkin yksittäiseen tutkimukseen?

Mikko: No se on aika heikko näyttö, jos puhutaan yhdestä yksittäisestä tutkimuksesta. On yritetty erityisesti Pohjois-Amerikassa luoda kriteeristöjä sille näytön vahvuudelle, mutta yleensä voidaan ajatella sillä tavalla, että jos on useampi tutkimus, jotka kaikki antaa yhden-suuntaisia tuloksia ja johdonmukaisia tuloksia ja näyttää riittävän isoja vaikutuksia, niin silloin voidaan puhua näyttöön perustuvista keinoista.

Tiina: Joo, kaikenkokoisia muitakin termejä on käytetty. Puhutaan tutkimusperustaisesta käytännöstä, tutkimustietoon tai tutkittuun tietoon perustuvista käytänteistä, hyvistä käytänteistä ja opetuksen hyvistä käytännöistä. Miten ne eroavat toisistaan?

Mikko: Ei niillä taida sellaista virallista määritelmää olla olemassa. Kun puhutaan tutkimusperustaisesta käytännöstä, tai tutkimustietoon tai tutkittuun tietoon perustuvista käytänteistä, niin jollain tavalla halutaan viitata siihen, että sen menetelmän taustalla on tutkimusta. Mutta se ei välttämättä tarkoita aina edes sitä, että se olisi sellaista vaikuttavuustutkimusta, vaan se voi olla teoreettisesti johdonmukainen jonkun vaikka kehitystutkimuksen tai korrelatiivisen

tutkimuksen kanssa. Hyvät käytänteet, opetuksen hyvät käytännöt saattavat taas olla sellaisia käytäntöjä, joihin ei välttämättä liity tutkimusta, mutta jotka ovat siellä opetusmaailmassa todettu tai koettu hyväksi käytänteiksi. Nämä ovat aika väljästi käytettyjä termejä kaikki. Ehkä tuollainen kaikkein tiukin ajatus siitä tutkimuksesta sen menetelmän taustalla liittyy juuri siihen näyttöön perustuvaan menetelmään tai siihen termiin. Muuten ehkä ovat pikkuisen väljempää käsitteinä.

Tiina: Joo. Eli tutkimusnäyttöön perustuvissa käytännöissä on kyse opetusmenetelmistä, joiden tehokkuutta tukee mielekäs tutkimustieto, kuten olette Parrilan ja Gadsdenin kanssa todenneet.

Mikko: Joo, se tarkoittaa oikeastaan juuri sitä, sellainen mielekäs tutkimustieto, että tutkimuksia on riittävä määrä, ne on riittävän laadukkaita ja niissä tutkimuksissa on näytetty oikeasti efekti eli vaikutus sillä menetelmällä.

Tiina: Mitenkäs sitten yksittäinen opettaja kykenee tätä arvioimaan?

Mikko: No se on varmaan aika hankalaa. Sehän vaatisi kirjallisuuskatsauksen tekemistä, jos haluaa itse lähteä miettimään, että onko tutkimusnäyttöä riittävästi olemassa. Meillä Suomessa oikeastaan puuttuu sellainen instanssi, joka jotenkin kokoaisi ja keräisi sitä tietoa näistä opetuksenkin eri menetelmistä ja käytänteistä ja ikään kuin luokittelisi sitä tutkimusnäyttöä. Maailmalla sellaisia systeemejä on olemassa, että jotkut järjestöt tai jopa ministeriö, esimerkiksi opetusministeriö paikallisesti arvioi tutkimusnäyttöä erilaisista menetelmistä. Niitä on tehty eri puolilla Eurooppaakin sellaisia katsauksia, esimerkiksi erityisopetuksen keinoista ja sitten Pohjois-Amerikassa, jossa tällainen mittaamisen arvioinnin perinne on aika vahva opetuksessakin, niin siellä on jotenkin vielä systemaattisemmin pyritty keräämään sitä tietoa siitä näytöstä ja jakaa sitä sitten käytännön opettajille myös.

Tiina: Suomessahan tutkimusnäyttöön perustuvia hoito- ja kuntoutussuosituksia ovat laatineet ainakin Suomalainen Lääkäriseura Duodecim yhdessä erikoislääkäriyhdistysten kanssa sekä myös puheterapeuttiliitto on kunnostautunut tässä asiassa. Käypä hoito -suosituksethan ovat riippumattomia, tutkimusnäyttöön perustuvia kansallisia hoitosuosituksia terveydenhuollon henkilöstölle ja hoitopäätösten pohjaksi, mutta sieltä löytyy kyllä sitten opetuksen puolellekin vinkkejä ainakin kehityksellisen kielihäiriön ja ADHD:n osalta tuleen ensimmäisenä mieleen.

Mikko: Joo, siinä näkyy juuri tuo Käypä hoito -suositukset, jotka ovat lääketieteellisiä näkökulmia, niin siellä näkyy tietysti se lääketieteen perinne ja on varmaan niin, että kasvatustieteisiin tai opettamiseen ja oppimiseen ihan sentyyppisiä katsauksia ei ihan kaikista opetusmenetelmistä ole mielekästä ajatella, että voitaisiin sellaisia edes tehdä. Mutta kyllä itse ajattelen, että varsinkin tuollaisiin erityisempiin oppimisen haasteisiin, kun puhutaan vaikka oppimisvaikeuksista tai tietyistä vammaisryhmistä, niin sen verran on tutkittua tietoa, että pysyttäisiin jo tällaisella näkökulmalla vähän sitä tutkimusnäyttöä erilaisista menetelmistä myös kaivelemaan Suomessakin.

Tiina: Käypä hoito -suosituksissa sitä näyttöä on porrastettu neljään tasoon, että kaikkein vahvin tutkimusnäyttö edellyttää, että on useita menetelmällisesti tasokkaita tutkimuksia, joiden tulokset ovat samansuuntaisia, ja niin edelleen. Sitten sellainen uutuus on Käypä hoito -suosituksessakin, että ne eivät sisällä pelkästään enää näitä niin sanottuja suosituksia, vaan myös joitakin sellaisia ”vältä viisaasti” -suosituksia, joiden tavoitteena on sitten luopua näyttöön perustumattomista ja vanhentuneista, mahdollisesti haitallisistakin hoitokäytänteistä. Niin tämä on aika mielenkiintoinen näkökulma myös.

Mikko: Joo, en ole niitä ihan viime aikoina kaivellut läpi, että tuo oli uusi tieto minullekin, minkä kerroit. Mutta varmaan ihan totta, että ajattelen, että myös opetusmenetelmien puolella on sellaisia menetelmiä, joita markkinoidaan vahvasti jotenkin tutkittuun tietoon perustuvina, mutta jotka eivät oikeastaan sitä ole. Että meidänkin alalla on sellaisia ”viisaasti vältettäviä” tuen keinoja ja käytäntöjä kyllä.

Tiina: Kyllä. Ja on varmasti myös niitä, jotka ovat kautta aikojen olleet käytössä, jotka on nyttemmin todettu toimimattomiksi tai jopa haitalliseksi.

Mikko: Joo, niitä on varmaan monenlaisia. Sitten aina aika ajoin tulee joku innokas ideoidensa levittäjä, joka rupeaa jollain tavalla markkinoimaan niitä menetelmiä. Nyt mihinkään yksittäiseen viittaamatta. Että kyllä sellainen kriittinen silmä myös näiden tuen keinojen arvioinnissa on aina ihan paikallaan. Ja jos joku puhuu tutkimusnäytöstä, niin kannattaa kysyä, että mitä se on.

Tiina: Myös Suomen Puheterapeuttiliitto on koonnut tutkimustietoon perustuvia kuntoutus-suosituksia eri asiakasryhmien puheterapiapalveluista ja niissä on sitten tutkimusnäytön määrää ja laatua arvioitu myöskin ja niiden tasoa. Ja tosiaan tuossa aikaisemmin viittasit, että Euroopassa on ja USA:ssa varsinkin on sitten ollut käytössä tämä oppimisen tuen malli, RTI-malli, joka kai jollain tavalla on myös meidän tukivastemallin taustalla.

Mikko: Jos ei ihan taustalla, niin ainakin ulkoisesti niissä on sukunäköä.

Tiina: Niin, se korostaa tutkimusnäytön merkitystä tuen keinojen valinnan perustana. Siellähän tosiaan jo opetushallinnon tehtävänä on muun muassa seurata tämän alueen tutkimusta ja arvioida tutkimusnäyttöä.

Mikko: Joo, siellä on ainakin kaksi sellaista tahoja, joka näitä arvioi. Toinen on ministeriön rahoittama ja toinen on sellainen erityispedagogiikan alan järjestö, joka ylläpitää vähän niin kuin tietokantaa. Toinen on laajemmin ylipäätään kasvatusalan menetelmistä ja toinen keskittyy näihin erityispedagogisiin menetelmiin.

Tiina: Joo ja kriteerit on porrastettu vähän samaan tapaan kuin suomalaisessa Käypä hoito -suosituksessa. Mutta puhuit joskus myös meta-analyseista.

Mikko: Joo, niissä on tosiaan kriteereinä yleensä se tutkimusten määrä ja tavallaan ne tutkimukset, jotka otetaan ylipäänsä lukuun, niin siihen on tietyt laadulliset kriteerit, jotka liittyy tutkittavien määriin ja käytettyihin menetelmiin ja menetelmien kuvauksiin niissä raporteissa. Kolmas kriteeri on yleensä se, että minkä kokoisia vaikutuksia, kuinka isoja vaikutuksia niillä

menetelmillä on. Siinä mielessä ne kriteerit on samanlaisia. Sitten nämä meta-analyysit ovat taas sellaisia niin kuin tutkimusraportteja, joissa pyritään tiivistämään useampien tai oikeastaan kaikkien aiheesta tehtyjen tutkimusten tulokset. Ne vastaavat tällaisia perinteisiä katsauksia, mutta ne tehdään ihan tilastollisilla menetelmillä. Niillä pyritään tavoittamaan sellainen keskimääräinen vaikutusten suuruus yleensä. Eli että kuinka isoja efektejä jollakin menetelmällä saadaan aikaan.

Se efektin koko on eri asia kuin tilastollinen merkitsevyys, että efektin koko viittaa vaan siihen, että kuinka iso se vaikutus käytännössä on. Se on sillä tavalla tärkeää, että jos on valttavan iso tutkimusaineisto niin helposti sellaiset aika pienetkin efektit eli vaikutukset tulevat tilastollisesti merkitseviksi, mutta sitten ne eivät ole välttämättä kliinisesti käytännössä kauhean merkityksellisiä. Ja meta-analyyseillä yritetään tavoittaa näissä interventiotutkimusmeta-analyyseissa juuri sitä, että kuinka isoja ne vaikutukset ovat. Tietysti on niin, että jos on kovin työläs ja kallis vaikka joku tuen menetelmä, joka tuottaa tilastollisesti merkitseviä, mutta pikkuruisia efektejä, niin niistä joutuu miettimään, että onko se kauhean hyvä menetelmä. Vaikka se olisikin osoitettu vaikuttavaksi, mutta jos ne vaikutukset ovat kovin pieniä.

Tiina: Joo. Mutta sinänsä meta-analyyseilla tavoitetaan nyt laajemmin sitä tutkimusnäyttöä.

Mikko: Joo, ne on samanlaisia kuin tällaiset kirjallisuuskatsausartikkelit, että niissä pyritään tietyillä kriteereillä löytämään kaikki tutkimukset, jotka aiheesta on tehty ja sitten katsoa niiden yli sellainen keskimääräinen tulos. Ne oikeastaan tiivistävät sen vaikuttavuustutkimuksen siltä osin kuin sitä, miten se aihe on määritelty koko siltä ajalta, kun sitä tutkimusta on tehty. Niissä on usein mukana kymmeniä tai satoja artikkeleita, yksittäisiä artikkeleita ja tutkimuksia.

Tiina: Mutta mitenkäs sitten Suomessa opetuslalla. Tällaisia ei ole?

Mikko: Niin kuin tuossa aikaisemmin taisin mainita, niin ei niitä oikeastaan ole. Ja kyllä itse ajattelisin, että jos saisin määrätä, niin olisi tosi hyvä, että olisi joku instanssi, joka kokoaisi ja seuraisi tavallaan sitä tutkimuskenttää ja kokoaisi sitä opettajien käyttöön tietoa niistä vaikuttavuustutkimuksista ja näistä tuen menetelmistä ja niihin liittyvistä tutkimustaustasta ja muokkaisi sitä sillä tavalla helposti tulkittavaan ja sovellettavaan muotoon käytännön työn tekijöille. Vähän samaan tyyliin kuin maailmalla on tehty.

Tiina: Niin, maailmalla on paljon tehty, mutta Suomessa on vielä puutteita siinä. Mutta sitten myöskin ihan se, että tutkimusnäyttöä ei ole useimpien menetelmien vaikuttavuudesta olemassakaan.

Mikko: Joo, se on ihan totta. Ja varmasti on niin, ettei kaikista opetuksellisista menetelmistä missään vaiheessa tule edes olemaan.

Tiina: Mutta olet siteerannut sosiaalipsykologi Kurt Lewiniä, joka on todennut, että "Mikään ei ole niin käytännöllistä kuin hyvä teoria"?

Mikko: No joo, tuo on vähän sellainen härskin provosoiva sanonta. Olen tätä opiskelijoiden kanssa käyttänyt joskus. Monesti minusta tuntuu, että monet opiskelijat ajattelevat, että teoria ja käytäntö ovat jotenkin eri asioita, mutta nehan on saman kolikon eri puolia. Ajattelen,

että hyvät käytännölliset menetelmät tai käytännön menetelmät ovat hyviä siksi, että ne perustuvat johonkin, joka on oikein. Ja se, mitä me maailmasta ymmärretään, niin lähinnä oikeaa on varmaan tavallaan ne teoreettiset mallit ja tiedot, jota meillä asiasta on. Että näiden käytännön menetelmien pitäisi perustua jonkinlaiseen ymmärrykseen ja teorioihin ja malleihin siitä ilmiöstä, johon ollaan vaikuttamassa. Sitähän se tarkoittaa vaan.

Tiina: Niin. Että jos ei menetelmien vaikuttavuudesta ole tutkimusnäyttöä, niin meillä kuitenkin on olemassa paljon teoreettista tietoa taitojen kehityksestä ja sen hierarkkisuudesta. Ja sitten jos on ymmärrystä niiden opittavien taitojen kehittämisestä niin sekin voi sitten ohjata sitä opetustyötä.

Mikko: Joo, eihän opetustyö varmaan ole koskaan sellaista, että otetaan hyllystä jotain manuaaleja erilaisille tuen ohjelmille. Se on myös sellaista luovaa työtä ja sellaista työtä, jossa toimitaan erilaisissa tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa ja joutuu tekemään itse sellaisia päätöksiä ja arvauksia, että miten kannattaa toimia. Ja jos tekee sellaisia arvauksia, tietysti on hyvä, että ne perustuvat johonkin sellaiseen tietoon siitä asiasta, johon ollaan puuttumassa ja mitä ollaan opettamassa, mihin ollaan vaikuttamassa. Se teoreettinen tieto ohjaa tietysti meillä jokaisella ammatissa sitä omaa toimintaa.

Tiina: Eli kun sitä teoreettista tietoa on saatavilla, niin sitä kannattaa hankkia.

Mikko: Joo, en minä ole sitä kieltämässä ensimmäisenä. Se on tosi tärkeää missä tahansa hommassa, että on jonkinlainen ymmärrys siitä ilmiöstä, minkä kanssa on tekemisissä. Sellaisessa tilanteessa, kun ei ole valmiita välineitä olemassa, joutuu vähän niin kuin arvailemaan ja tekemään hypoteeseja, niin sitä perustellumpia ja luultavasti parempia ne arvaukset ja hypoteesit ovat, jos ne perustuvat johonkin tietoon siitä asiasta.

Tiina: Ja sehän auttaa kohdentamaan sen tuen juuri sille tasolle, tai siihen osataitoon tai vaiheeseen, jossa se oppija on ja joka parhaiten tukee sen taidon kehittymistä edelleen.

Mikko: Tietysti jos puhutaan oppimisesta, niin on tärkeää ymmärtää se kehityksellinen näkökulma ja tavallaan taitojen rakentuminen.

Tiina: Niin ja se hierarkkisuus siinä.

Mikko: Niin, matikan taidot ovat hyvä, monesti käytetty esimerkki sellaisesta taidosta, joka rakentuu jotenkin aiemmin opitun päälle tiettyssä järjestyksessä yleensä. Ja se on tärkeä ymmärtää tavallaan, että mitä siellä perustalla pitää olla, jotta sen päälle voi rakentaa.

Tiina: Joo ja samahan se on luku- ja kirjoitusvalmiuksien ja -taitojen osalta myöskin.

Mikko: Joo, aika monessa asiassa juuri näin.

Tiina: Eli se yksilöllinen kehitysvaihe olisi otettava huomioon opetuksessa, eikä sitä voida ohittaa, koska taidot kehittyvät hierarkkisesti ja rakentuvat aiemmin opitun pohjalle. Mutta entäpä sitten, kun opetussuunnitelman sisällöt ja tavoitteet eivät vastaakaan sen yksittäisen oppijan tarpeita?

Mikko: Sellaisessa tilanteessa mielestäni kannattaa ehkä unohtaa ne, jos siis viittaa opetus suunnitelman sisällöillä ja tavoitteilla niin kuin luokkatason tavoitteisiin?

Tiina: Kyllä.

Mikko: Jos on ihan selvä, että ne ovat liian haastavia tai sieltä pohjalta, perustalta puuttuu jotakin, niin kyllä minä silloin ajattelen, että järkevintä on tietysti rakentaa sitä perustaa, jotta pystytään sitten jossain vaiheessa palaamaan niihin OPS:n ajankohtaisiin sisältöihin. Muuten se on ehkä vähän sellaista kannettua vettä kaivossa se tuki, joka kohdentuu siihen ajankohtaisen OPS:n tarpeeseen.

Tiina: Niin, että oikeastaan niin kuin että tyhjän päälle ei voi rakentaa?

Mikko: No näinhän se on.

Tiina: Sitten kun niitä tutkimuksia ei ole, tutkimusnäyttöä ei ole, niin olet puhunut myös tutkivasta toimintatavasta.

Mikko: Joo, ilmeisesti me ollaan kirjan luvussa tuollainenkin termi käytetty. Ajattelen jotenkin sillä tavalla, että opettajan ammatti ja ehkä erityisesti erityisopettajan ammatti on sellainen, että se on vähän sellaista tutkijan työtä koko ajan. Jos ajatellaan vaikka oppimisen vaikeuksia, niin tehdään erilaisia havaintoja siitä, että jollakin on oppimisessa haasteita ja tavallaan juuri sen teoreettisen tiedon ja aiemman oman kokemuksen pohjalta tehdään jonkinlainen hypoteesi, oletus siitä, että tähän ongelmaan pystyy vaikuttamaan tekemällä asioita X ja Y. Se on hypoteesi, ja sitten se testataan sillä, että tehdään asioita X ja Y ja seurataan, että vaikuttiko se siihen asiaan. Sitten jos hypoteesi oli oikea, voidaan siirtyä kohti uusia haasteita ja jos tuntuu, että se oli väärä, tai jotenkin riittämätön oletus, niin täytyy tarkistaa sitä toimintatapaa ja miettiä, että miten tehdään jatkossa, miten mennään eteenpäin. Se on niin kuin sellaista oman työn seuranta se tutkiva toimintatapa.

Tiina: Eli opettaja voi tavallaan toimia ikään kuin tutkija siinä?

Mikko: Joo, sillä tavallahan se ammattitaito kehittyy, tai tavallaan sellainen professionaalinen kokemus ja ekspertiisi kaikilla alueilla. Luulen, että se koskee ihan samalla tavalla kirvesmiehiä ja opettajia ja psykologeja ja sähkömiehiä ja kaikenlaisia ammattilaisia. Että sitä omaa toimintatapaa ja sen työn vaikutuksia ja tuloksia seuraamalla oppii aina uutta ja kehittyy. Että sitä se oikeastaan tarkoittaa.

Tiina: Joo. Tuossa viittasit kirjan lukuun, niin viittasit sillä Oppimisen vaikeudet -kirjan lukuun, jossa olet sitten yhdessä Parrilan ja Gadsdenin kanssa käsitellyt näitä asioita.

Mikko: Joo siinä on vähän sellainen puisevasti kirjoitettu luku, jossa käydään läpi juuri tätä tutkimusnäyttöä asiaa kasvatustieteen kontekstissa, että siihen juuri viittasin. Hyvä kirja, kannattaa lukea.

Tiina: Kyllä, ja ihan tärkeä luku myöskin. Sitten siitä tuen vaikuttavuudesta, niin nyt on juuri julkistettu valtakunnallinen lukutaitostrategia. Ja siinä julkistamistilaisuudessa olet todennut, siteeraan ihan suoraan sinua, että: "ei ehkä niinkään se tunnistava arviointi ole sitä, mitä nyt

tarvitaan, koska siihen on olemassa jo hyvin välineitä, mutta mikä sieltä arviointivälineistä puuttuu, on tuen vaikuttavuuden seuranta. Tarvitaan tietoa näyttöön perustuvista keinoista, jotka tutkitusti ja todennetusti vaikuttaa esim. lukutaidon kehitykseen, tarvitaan näyttöön perustuvia keinoja ja välineitä, joilla pystytään arvioimaan tuen vaikuttavuutta vaikka viikoittain tai kuukausittain – toteutuuko tavoite, meneekö taidot eteenpäin.”

Mikko: Joo, silloin taisi olla puhe lukutaitotutkimuksen haasteista ja tarpeista, ja siinä yhteydessä viittasin siihen, että kun siellä joku korosti sitä arviointivälineiden kehittämisen tarvetta, niin olen itse sitä mieltä, että tunnistavan arvioinnin välineethän toisaalta on meillä kohtuullisen hyvässä tilanteessa. Että meillä on aika monenlaisia välineitä esimerkiksi lukemisen ongelmien tunnistamiseen, mutta se, mikä meiltä enemmän tai laajemmin puuttuu, on sellaiset välineet, jotka mahdollistaisi juuri sen opettajan oman työn vaikutusten seurannan. Kun ollaan tukemassa jotain asiaa, oli se sitten matematiikka tai lukeminen tai käyttäytyminen tai toiminnanohjaus, mikä tahansa siellä koulussa, niin olisi jotain välineitä, joilla pystyy seuraamaan sitä, miten se tilanne muuttuu ja miten se taito etenee. Että nehan on juuri sellaisia, jotka on palautetta opettajalle tai sille aikuiselle siitä työstä, mitä tehdään tai sille kouluuyhteisölle mitä on tehty ja sen vaikutuksista, ja tietysti myös sille oppijalle tai oppijoille itselleen tekee niin kuin näkyväksi sen ponnistelun ja harjoittelun tulokset.

Tiina: Joo, mutta ei pelkästään tuossa tilaisuudessa, mutta muutenkin taitaa olla niin, että kiinnitetään enemmän huomiota siihen tunnistavaan arviointiin ja sitten tuo vaikuttavuuden seuranta jää jotenkin vähemmälle huomiolle.

Mikko: Joo, se on vähän sellainen varsinkin oppimisvaikeustutkimuksen tiimoilta, niin niitä välineitä on kehitetty etupäässä siihen ongelmien tunnistamiseen. Itse ajattelen, että se arviointihan oikeastaan alkaa siitä, se ei saisi niin kuin loppua siihen. Että olennaisempaahan kuin se, että tiedetään, että kenellä on jonkunlainen vaiva ja vaikeus, niin on se, että pystytäänkö siihen vaikuttamaan ja millä keinoilla siihen vaikutetaan kaikkein parhaiten. Se seuranta-arviointi siinä mielessä juuri tärkeää, että se tuottaa tietoa tekijälle, ihmiselle siitä, että millä keinoin niissä hankaluuksissa pääsee eteenpäin, minkälaisella tuella.

Tiina: Joo. Mutta eikös niin, että kun puhutaan tuen vaikuttavuudesta, niin sillä tarkoitetaan toisaalta tietoa siitä, minkälaista ja mitä tutkimustietoa on saatavana jonkun tietyn tukimuodon, menetelmän tai -keinoon vaikuttavuudesta. Mutta toisaalta sitten havainnot siitä, miten vaikuttavaa se tuki on yksittäisen oppijan oppimisen näkökulmasta? Että onko se tuki auttanut sitä oppijaa?

Mikko: Joo tavallaan se tutkimuksen näkökulma, kun puhutaan tuen vaikuttavuudesta, niin on erilaisia tukimuotoja, joita on kehitetty ja sitten on tutkimusta, joka yrittää näyttää tai osoittaa sitä, tai tutkia, että onko ne keinot vaikuttavia vai ei yleensä ottaen. Mutta sitten tietysti käytännön työssä se tuen vaikuttavuus on yksinkertaisesti sitä, että kun siellä on se Pekka tai Liisa, jolla on jonkinlaisia vaikeuksia, joihin ollaan tukea tarjoamassa, niin pyritään selvittämään, että millainen tuki parhaiten vaikuttaa ja kuinka paljon se vaikuttaa, jotta voidaan tehdä niitä päätöksiä, että miten tuen resurssia kohdennetaan, kauanko sitä jatketaan ja niin edelleen.

Tiina: Nyt opetuksen piirissä on paljon keskustelua ja vähän niin kuin kritiikkiäkin siitä, että oppijoita arvioidaan liikaa tai ovat niin kuin jatkuvan arvioinnin kohteena. Niin miten se sitten suhteutuu tähän vaikuttavuuden arviointiin?

Mikko: No oikeastaan ajattelen niin, että jos puhutaan vaikuttavuuden arvioinnista, niin silloin ei arvioida sitä oppijaa, vaan arvioidaan oikeastaan niitä tuen keinojen vaikuttavuutta. Toki se tehdään sillä tavalla, että tavallaan niin kuin pyritään tavoittamaan sitä tietoa sen oppijan taitojen kautta. Mutta eihän siinä se pääidea ole sen oppijan arviointi, vaan nimenomaan se tuen vaikuttavuuden arviointi.

Tiina: Eli siinä niin kuin opettaja arvioi omaa työtään ja sen tuloksia?

Mikko: Juurikin näin.

Tiina: Että fokus siirtyy siitä oppijasta sen opettajan työn arviointiin, opettajan itsearviointiin ja työn kehittämiseen. Nyt on juuri alkamassa Oppimisen dynamiikan ja interventiotutkimuksen huippututkimusyksikön toiminta, puhutaan InterLearn-tutkimuksesta. Olet todennut siinä tiedotteessa näin: "Yleinen havainto oppimisvaikeuksien interventiotutkimuksissa on se, että yksilöllinen vaihtelu vasteessa tukeen on varsin suurta, ja osa tuen piirissä olevista ei hyödy ollenkaan ryhmätasolla vaikuttaviksi tunnistetuista keinoista. Tavoitteenamme on tunnistaa tätä yksilöllistä vaihtelua selittäviä tekijöitä. Tämän tiedon perusteella kehitämme uudenlaisia koulussa toteutettavia tuen keinoja".

Mikko: Joo, tämä on Suomen Akatemian rahoittama kahdeksanvuotinen hanke, jossa on Jyväskylässä psykologian laitos ja kasvatustieteiden laitos mukana ja Turusta psykologian ja puheterapian tai logopedian laitos. Meillä on siinä tosiaan ajatuksena tutkia oppimisen ja hyvinvoinnin yhteyksiä. Noiden intervention tai tuen vaikuttavuuden arvioinnin osalta on ajatuksena katsoa juuri sitä, että millä tavalla kognitioiden lisäksi siihen yksilölliseen vaihteluun tuen vasteessa, joka on monesti tunnistettu asia, niin miten siihen vaikuttaa tällaiset asiat kuin motivaatio, oppimiseen liittyvät tunteet, ympäristötekijät ja jopa tietyt sellaiset neuraaliset, aivotutkimuksella tavoitettavat jutut. Me tiedetään, että sellainen 20–30 % oppijoista ei yleensä hyödy tutkimuksissa edes sellaisista ryhmätasolla vaikuttavaksi näytetyistä keinoista. Se, miksi näin on, että miksi se yksilöllinen vaste siihen tukeen vaihtelee näin paljon, se on aika lailla vähän tutkittu asia. Tähän meidän on tarkoitus siinä pureutua.

Tiina: Joo, jäämme mielenkiinnolla odottelemaan sitten sen hankkeen tuotoksia ja tuloksia.

Mikko: Sama, niin mekin.

Tiina: Kiitoksia paljon, Mikko.

Mikko: Ei mitään, kiitoksia, ilo olla mukana.

Tekijät:

Aro, M., & Siiskonen, T. (2022). *Oppimisen tuen menetelmien ja keinojen perusteet*. Podcast. LUKILOKI-hanke 2018–2022. Jyväskylän yliopisto.